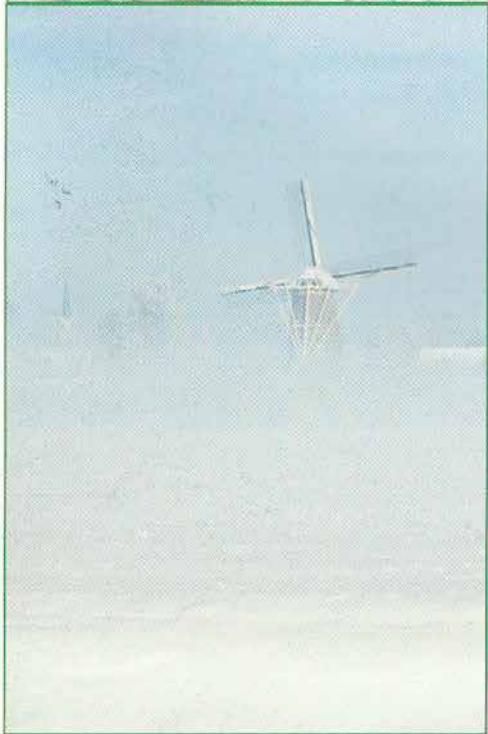
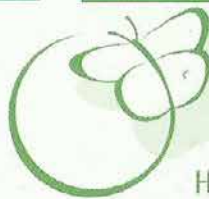

Waardzegger

In dit nummer:

- 2013 jubeljaar HWL
- krekennatuur
- oergevoel
- afscheid
- wilde wingerd
- overlevingstocht
- expositie
- bomen in het nieuws
- QR code
- veel te doen bij HWL

HWL

Hoekschewaards Landschap

Winter 2012

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoekscheewaards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling van
natuur en landschap in de Hoeksche Waard.

Versijning: ieder kwartaal

ISSN 1389-7454

Oplage: 1700

Lidmaatschap € 20,00 per jaar

Ledenadministratie HWL

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11 Oud-Beijerland

telefoon: 0186 621 888

Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff

kantoor@hwl.nl

Openingstijden:

Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur

Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c Numansdorp

Telefoon: 0186 653 512

Beheerder: Coes Mesker 06 - 12 900 131

kantoor@hwl.nl

Openingstijden:

Dinsdag t/m zondag 12.00 tot 17.00 uur

HWL bezoekerscentra op internet:

www.hwl.nl

Dagelijks Bestuur

Joost Kievit (voorzitter) 078 673 1522

Jan van Alebeek (secretaris) 0186 619 379

Guus van der Pal 0186 573 705

(penningmeester)

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie
- Hoekscheewaardduurzaam
- 2013 jubeljaar HWL
- Veel te doen bij HWL
- QR code
- Overlevingstocht
- Bomen in het nieuws
- Krekennatuur
- Expositie
- Dijkversterking Hoeksche Waard
- Jack Dawson Green pad
- Oergevoel
- Nieuwe landgoederen
- Vooraankondiging cursussen
- Excursie programma
- Prikbord

Foto's voorpagina: Jan Plaisier

Winter in de Hoeksche Waard

Redactie:

Aad Duijnzeel

Hanny Willemstein

Jan Plaisier

Ineke Moll

redactie@hwl.nl

Kopij indienen voor 2013
inteveren vóór 1 februari

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een
e-mail. Bij voorkeur in Word

Informatie:

redactie@hwl.nl

D r u k k e r i j
Vanderstoep bv

Tel.: 078 674 11 88 – E: vdstoep@tiscali.nl

VAN DE REDACTIE

Iris van der Vlerk

Soms krijg ik toch zo'n drang om op te ruimen! Bij mij heeft dat niets met lente of voorjaarsschoonmaak te maken, we zitten nu toch in de winter!

Al een paar weken voel ik het kriebelen, er moet iets veranderen in huis. Zal ik de bank en de stoelen verplaatsen? Daar blijft het dan vaak niet bij want van het een komt het ander. Of hou ik het simpel en verplaats ik alleen wat losse spulletjes? Ik kan zomaar de hele kamer in één keer omgooien. Gaat mijn lieve echtgenoot 's ochtends nietsvermoedend de deur uit, dan kan het gebeuren dat hij later op de dag in een volkomen veranderde kamer binnenstapt. Gelukkig neemt hij dat altijd heel kalm op, sterker nog hij vindt het zelfs elke keer wel weer een stuk leuker.

Zou het te maken hebben met mijn vertrek uit de redactie? Vast wel want het gaat dit keer verder dan de kamer, ik leeg kasten en planken, en dat is leuk!, daar kom ik het allereerste stukje tegen dat ik zelf heb geschreven voor het toen nog geheten HWL nieuws, uit 1992! Ook mijn computer moet eraan geloven, ik ga opschonen. Redactiewerk en alles wat daarmee te maken heeft ga ik overdragen aan mijn opvolger, echter waar laat ik het en belangrijker nog, aan wie??... een opvolger is er nog niet! Jammer, ik had graag het (usb)stickje over willen dragen.

Wie weet er nog iemand die handig is en plezier heeft in computerwerk of mischien ben je dat zelf! Gaan jullie lezers je familie/vrienden of kennissenkring in gedachten eens langs! Geef het door!

Voor mij zit het erop! Negen jaar lang heb ik met veel plezier dit werk gedaan. De tijd is voorbij gevlogen.

Met weemoed zet ik er een punt achter. De Hoeksche Waard zal ik een warm hart blijven toedragen en steunen door middel van het lidmaatschap van HWL.

Lezers, het ga jullie goed!! Ik wens jullie bijzonder fijne kerstdagen, een goed 2013! en een warm hart voor de Hoeksche Waard.

HOEKSCHEWAARD DUURZAAM

Arie Pieters

Eerste 'zonneseit' uitgereikt.

Woensdag tien-tien werd de landelijke Dag van de Duurzaamheid gehouden. Via honderden initiatieven was te zien hoe belangrijk en opwindend duurzaamheid is. Ook de Hoeksche Waard was erbij.

Heel veel duurzame acties zijn op 10/10 begonnen. Zo hebben 10 topmanagers van grote bedrijven hun autosleutels ingeleverd om 10 dagen anders te reizen, per fiets of OV. Ze vinden dit een fikse uitdaging, en het is ook interessant om te zien of duurzamer werken net zo productief kan als conventioneel werken. Verder zijn de Etos-winkels per 10/10 gestopt met automatisch plastic tasjes uitdelen. Albert Heijn vraagt zijn klanten te stemmen voor het meest duurzame product, met korting voor het winnende product.

Op www.urgenda.nl zijn nog veel meer activiteiten te zien.

Ook HoekscheWaardDuurzaam is van de partij. Deze coöperatie is opgericht om met zoveel mogelijk mensen de Hoeksche Waard steeds een stapje duurzamer te maken. Wie mee wil doen, koopt eenmalig een of meer certificaten naar keuze en gaat aan de slag met een eigen of andermans initiatief. Dat dit inspirerend werkt en heel snel kan gaan, blijkt al op deze Dag van de Duurzaamheid. De club beleefde op 10/10 een inspirerende dag op de weekmarkt van Oud-Beijerland, in samenwerking met Bio aan Huis, webwinkel en groentenpakket-service met biologische producten. Veel ideeën en heerlijke producten zorgden voor een bruisende kraam.

HoekscheWaardDuurzaam zet zich ook in voor eigen energieopwekking. De Hoeksche Waard kan met gemak zelfvoorzienend worden voor elektriciteit, zo is de gedachte.

HoekscheWaardDuurzaam heeft 10/10 dan ook gebruikt als start van dit initiatief. In alle gemeentehuizen heeft de club een demonstratiezonnepaneel geplaatst, met daarbij veel informatie over zonne-energie. Zo kunnen inwoners zich gemakkelijk laten informeren over de mogelijkheden van zonne-energie voor thuis of bedrijf.

De eerste demonstratie-zonneseit heeft HoekscheWaardDuurzaam officieel overhandigd aan burgemeester Melissant, ►►

►► die zich namens de vijf gemeenten inzet voor een duurzamer Hoeksche Waard. Mevrouw Melissant was enthousiast over dit initiatief, omdat ook de gemeenten zo verder kunnen bijdragen aan duurzaamheid voor alle inwoners van de Hoeksche Waard. Wie zich graag wil inzetten voor een duurzamer Hoeksche Waard, kan terecht op www.hoekschewaardduurzaam.nl.

Foto's Arie Pieters

2013 JUBELJAAR HWL

Guus van der Pal

**In 2013 gaat vereniging
Hoekschewaards Landschap (HWL)
haar 40 jarig bestaan vieren!**

Heel 2013 zal bij HWL in het teken staan van dit jubileum. Er is een jubileumcommissie aangesteld, met vertegenwoordigers uit vrijwel alle afdelingen van HWL.

Deze commissie is druk bezig met een jaarplan, waarin alle jubileum-activiteiten worden beschreven. Iedere activiteit zal ruim van tevoren bekend worden gemaakt via Waardzegger, website, pers, radio en televisie. Een belangrijk doel van de diverse activiteiten zal zijn het vergroten van de betrokkenheid van de Hoeksche Waardse bevolking, bedrijven en overheden bij natuur en landschap, en dus ook bij HWL. Met ca. 1800 leden, 400 vrijwilligers, twee bezoekerscentra

(het NLC bestaat in 2013 vijf jaar!) en 200 ha natuurterrein in beheer is HWL inmiddels uitgegroeid tot een formidabele organisatie die voor het behartigen van de belangen van natuur en landschap in de Hoeksche Waard niet meer weg te denken is.

Hoewel het jaarplan nog moet worden vastgesteld, kan een klein aantal activiteiten al genoemd worden.

Startmanifestatie: Op zaterdag 26 januari 2013 vindt de aftrap van ons jubeljaar plaats op Klein Profijt.

Jubileumfeest: Dit wordt in juli gehouden.

HWL fietsdag: In juli, een ludieke fietstocht door de Hoeksche Waard.

Een actie om 400 nieuwe leden te werven, 10 voor ieder jaar.

Een actie om 40 ha extra natuurterrein te verwerven, één hectare voor ieder jaar.

Het bestuur van HWL hoopt u allen in 2013 een mooi HWL-jaar aan te kunnen bieden!

VEEL TE DOEN BIJ HWL!

Dick Bussing

In juni 2012 deden vier derdejaars communicatiestudenten van de Hogeschool Rotterdam een onderzoek voor Hoekschewaards Landschap. In hun rapport 'Doelgroep Bereiken' gingen zij in op onze vragen:

- HWL is een vergrijzende organisatie, maar wil wel een dynamische uitstraling houden. Moeten we stimuleren dat jongere doelgroepen sneller op HWL afstappen?
- Met welke boodschap kan HWL dan een jongere doelgroep benaderen en gebruiken wij daarvoor de goede mid- delen/media?

De studenten kregen de gelegenheid hun bevindingen te presenteren en er is nog veel over nagepraat. Het was leuk om te merken, dat vele voorstellen van deze 'buitenstaanders' goed passen bij de manier waarop HWL al naar buiten treedt. Toch zijn ze opnieuw een aansporing om ons nog eens af te vragen: hoe werven we eigenlijk bezoekers en deelnemers en maken we gericht gebruik van onze PR middelen?

De studenten interviewden mensen op straat in Oud-Beijerland en Puttershoek, vooral jongeren en ouders van jonge kinderen. Daaruit bleek: HWL is bij iedereen bekend! Echter wat je er kunt doen,

wat HWL te bieden heeft en voor wie, is veel minder bekend. Al met al heeft het onderzoek opgeleverd, dat we de komende tijd meer aandacht zullen geven aan zeker drie van hun adviezen. Trouwens, we zijn al begonnen:

HWL staat bekend als een actieve vereniging. Dat minder bekend is wat je er precies kan doen, is opmerkelijk. We moeten kennelijk in onze publiciteit meer gericht zijn op onze activiteiten, om mee te doen, te participeren, het landschap te beleven; doe mee met wilgenknotten, kom ook naar die excursie, stuur je kind eens naar die activiteit! Hoekschewaards Landschap heeft het publiek immers meer te bieden dan bekend is.

De belangrijkste aanbeveling van de studenten is dat Hoekschewaards Landschap zich nog meer kan richten op jonge gezinnen en jongeren. 'Maak van jonge doelgroepen een speerpunt, dat is je reactie op vergrijzing en garandeert het voortbestaan van je vereniging.

Organiseer kinderfeestjes, bedrijfsuitjes en arrangementen ►►

►► met gevarieerde programma's. Biedt de centra daarbij aan, want die hebben veel mogelijkheden'. Hierop reageerden enkele HWL-ers, dat die aandacht niet ten koste mag gaan van de oudere doelgroepen, die traditioneel al worden bereikt en die HWL hebben gemaakt tot wat het nu is.

Maak meer gebruik van je website en de sociale media, was ook een opvallend advies, want daarmee trek je een jonger publiek. Inmiddels is hier keihard aan gewerkt sinds de studenten in april rapporteerden. Er is een splinternieuwe interactieve website en het toepassen van Twitter en Facebook heeft al aantoonbare gevolgen gehad. Het netwerk bezoekers en volgers breidt uit, nu nog te weet komen of dat ook jongeren zijn. Er is dus werk aan de winkel voor alle afdelingen en werkgroepen van HWL die

bezoekers of deelnemers oproepen. Wil je kennis nemen van het rapport? Even vragen via d.c.bussing@freeler.nl.

Meer weten over publiciteit via website en sociale media en wat er te doen is: communicatie@hwl.nl.

Foto's Jan Plaisier

QRCODE...

Direct naar meer informatie over hwl en nationaal landschap?

Kijk op de nieuwe website www.hwl.nl. Opmerkingen en tips kun je sturen naar webredactie@hwl.nl

Wil je het laatste nieuws als eerste ontvangen? Neem een abonnement op de HWL-Persberichten. Klik op Contact, vul de bon in en verzend.

Blijf HWL ook volgen door te klikken op Twitter, Facebook en Youtube.

Heb je een smartphone, richt dan op de QR-code en je komt er ook.

OVERLEVINGS- TOCHT

Marianne van der Waal

In de vorige Waardzegger heeft u kunnen lezen over de bustocht door de oostkant van de Hoeksche Waard.

Bij die excursie zaten de deelnemers lekker ontspannen in de bus en alleen het af en toe uitstappen voor een wandelingetje vereiste lichamelijke inspanning.

Dat het ook anders kan leest u in het volgende verslag.

Op 3 november stond de wandelexcursie door de Korendijkse Slikken op het programma. Bij het voorlopen, een week

eerder, ontdekte ik dat het gebied afgesloten was voor onderhoud aan paden en bruggen. Ik wilde me er wel met eigen ogen van overtuigen dat het gebied echt niet begaanbaar was. Inderdaad, de wandelroute door het ruige gedeelte was eigenlijk niet te doen. In overleg met Ronald in 't Veld, mijn medegids, stelden we een alternatieve route op.

Op de bewuste zaterdag goot het 's morgens onafgebroken van de regen. Ronald en ik hadden geen hooggespannen verwachtingen van het aantal

deelnemers. Aangekomen aan de Westdijk was het droog geworden en de zon begon zelfs te schijnen. Drie deelnemers hadden zich niet door de regen laten afschrikken en zo startten we met z'n vijven aan de wandeling. Ganzen en eenden werden met de telescoop bekeken en het was genieten in het zonnetje.

Aan het begin van de wandelroute in het ruige deel, waar we om zouden keren om een andere route te volgen, wilden de drie deelnemers, gelukkig met kaplaarzen, de route toch een stukje proberen.

Wat toen volgde werd een hilarische en spannende overlevingstocht. Doordat het water heel hoog stond, en sommige vlonders ontbraken, was het wandelpad niet meer te zien en te volgen.

Foto: Marianne van der Waal

Maar Mickey (van de plantenwerkgroep), Melvin en Marianne wilden van geen omkeren horen en vonden het een uitdaging om door te gaan. ►►

►► Uiteindelijk bereikten we na wat omzwervingen toch de vogelkijkhut en konden we even uitrusten op het droge.

Tijdens de terugtocht werd het er niet beter op en moesten we opletten dat we op die plekken stapten waar het water niet onze laarzen binnenliep. Zo kwamen we uiteindelijk, wel 3 kwartier later dan bedoeld, weer bij het beginpunt.

Opvliegende Watersnippen, een Blauwe Klekendief, Kramsvogels en allerlei leuke plantjes die Mickey ons vol enthousiasme liet zien maakten, samen met de spectaculaire wandeling, van deze middag een bijzondere belevenis.

Wij hebben er alle vijf van genoten! Dus zoals meestal: de thuisblijvers hadden ongelijk!

BOMEN IN 'T NIEUWS

Arie Pieters

Het jaar van de dikke wilgen

Voor regionale bomenstichting 'Fraxinus Excelsior' was 2012 toch vooral het jaar 'van de dikke wilgen'. Want gelukkig worden er nog steeds, mede dankzij tips, mooie oude bomen ontdekt in onze regio. Dit jaar waren dat vooral imposante (schie) wilgen.

Zes meter, ruim vijf meter en viereenhalf meter, dat zijn de stam-omtrekgegevens die gemeten werden bij de drie 'dikke' wilgen die in 2012 werden ontdekt. Gelet op de diep gegroefde stammen zijn de bomen vermoedelijk ook behoorlijk oud. De jongste wordt altijd nog geschat op 65-70 jaar. De grootste en waarschijnlijk ook oudste van het drietal werd begin dit jaar ontdekt en staat in buurtschap Vuurbaken. De tweede staat bij Heinenoord aan het begin van het Jack Dawson Green pad en werd afgelopen zomer

'gespot'. In het najaar bleek dat er halverwege dat zelfde Jack Dawson Green pad nog zo'n stevige 'knaap' staat. Het bleek een wilg te zijn met een omtrek van ruim vijf meter. Beide wilgen bij het Jack Dawson Green pad zijn inmiddels door de bomenstichting voorgedragen voor de lijst met waardevolle bomen van de gemeente Binnenmaas. Gelet op omvang en leeftijd en het beeldbepalende karakter van de beide wilgen gaat de bomenstichting er ook vanuit dat ze daarin worden opgenomen. ►►

Foto Arie Pieters

De wilde wingerd van Strijen

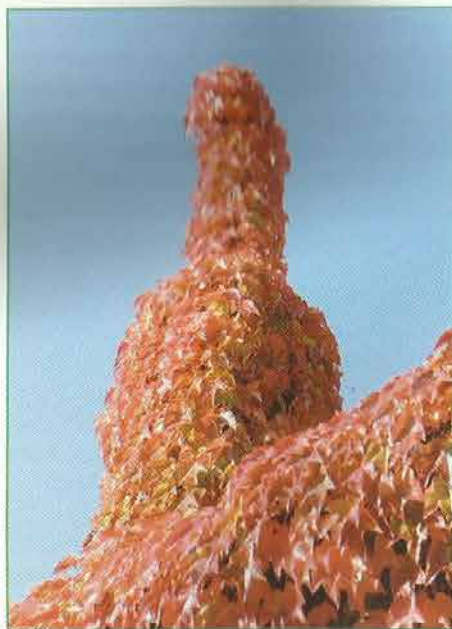
Arie Pieters

De natuur is heel goed in staat op eigen kracht de meest fantastische 'kunstwerken' te maken. Kijk maar eens naar de nesten die sommige vogelsoorten bouwen. Maar soms maakt de natuur ook dankbaar gebruik van wat wij mensen 'aanbieden'. Dat gebeurt bijvoorbeeld in de 'Kikkersteeg' in Strijen.

Op de hoek van dat kleine, korte straatje staat namelijk een oud huis, dat zo te zien al enkele jaren leeg staat. En een klimplant, of 'wingerd' kan daar dus in alle rust zijn gang gaan.

Dat doet hij dan ook in hoog tempo! De zijkant, een deel van het dak, een stukje van de voorgevel en de twee schoorstenen zijn inmiddels al helemaal bedekt door de wingerd. In lente en zomer en zeker in de winter valt dat niet zo heel erg op maar in de herfst

wanneer de wilde wingerd zijn herfstkleuren 'aantrekt' begint een spectaculair schouwspel op de hoek van de Kikkersteeg.

Een soort van oranjerode 'deken' zorgt er dan voor dat het huis een bijzondere, bijna sprookjesachtige uitstraling krijgt. Vooral de 'ingepakte' schoorstenen zien er prachtig uit. Hopelijk blijft het huis nog 'eventjes' leeg staan, zodat de wingerd een poging kan wagen om het helemaal 'in te pakken...'

Reuzendoder

Arie Pieters

In de sport en dan vooral in de teamsporten, worden clubs die vaak grote, bekende teams verslaan 'reuzendoders' genoemd. En ook in de natuur komen dit soort dingen voor. Hoewel, wat doe je als de 'reuzendoder' in kwestie ook zelf eigenlijk een reus is....

In Strijen heeft dit jaar een bekende 'reuzendoder' helaas weer ongenadig toegeslagen. De laatste nog resterende oude beuk op het kerkhof daar is nu ook zwaar aangetast door de reuzenzwam. Deze enorme zwam zal als hij eenmaal een beuk is binnen gedrongen zelfs de grootste beuk vellen. Een paar jaar geleden viel een andere oude beuk op het kerkhof al ten prooi aan deze indrukwekkende zwam, die zijn naam wat dat betreft met 'eer' draagt. Toen de boom al was omgezaagd bleef de zwam nog lang op de stam en wortels aanwezig.

Een meting van de reuzenzwam van destijds leerde dat de monsterlijk grote zwam toen maar liefst ruim twee meter was! Op dat moment misschien wel één van de grootste van ons land? Het zou mij niet verbazen. De reuzenzwam die nu op de laatste

beuk zit is nog lang niet van dat formaat, maar toch ook alweer indrukwekkend. Helaas is er geen remedie tegen aantasting door de reuzenzwam en uiteindelijk zal de beuk dan ook het loodje gaan leggen.

De reuzenzwam lijkt zo op het eerste gezicht op de grond te groeien. Dat is echter schijn want 'de wortels' van de reuzenzwam zitten verweven in de stamvoet (en de wortels) van levende, oude bomen. Gevolg is dat de stabiliteit van de boom ernstig achteruit gaat. Om risico's door omwaaien te voorkomen is het dan nodig om de boom jaarlijks te onderzoeken of hij nog wel stevig genoeg staat. Dat is in de meeste gevallen uitstel want de zwam weet het wortelstelsel van de boom als het ware 'op te eten', waarna deze bij een harde wind om kan waaien.

Foto's Arie Pieters

KREKENNATUUR HOESCHE WAARD

Cees Mesker

Schatkamer voor bijzondere planten!
De soortenrijkdom van de nieuw ingerichte natuurterreinen langs veel krekken in de Hoeksche Waard neemt elk jaar toe! Vooral in de wat oudere terreinen van het project Argusvlinder, die in de jaren 90 van de vorige eeuw zijn aangelegd, worden elk jaar weer nieuwe plantensoorten ontdekt.

Foto: Jan Plaisier

Vaak betreft het zeldzame planten, die op veel verdwenen zijn of erg zeldzaam zijn. Het Hoekschewaards landschap (HWL) beheert deze en de onlangs aangelegde terreinen van het Vlietproject al vanaf de aanleg en zijn er trots op dat het beheer zijn vruchten afwerpt. Alle droge (maar 's winters soms erg nat!) terreinen worden vanaf juli gemaaid, waarna het maaisel afgevoerd wordt naar een biologische boer uit de streek, die er compost van maakt.

Ook dit jaar werden door de beheerders van het HWL enkele nieuwe en bijzondere planten ontdekt. Zo werd voor dit jaar door een maaier net op tijd gestopt voor een Parnassia, die tussen de ijle rietvegetatie stond. ►►

►► Dit bijzondere plantje komt nog wel langs de kust voor, bijvoorbeeld in duinvalleien maar daarbuiten is het zeer zeldzaam. Een andere bijzonderheid was de Klavervreter, die vorig jaar voor het eerst gezien werd maar ook dit jaar tot bloei kwam. Het is een ongewone plant, die geen groene bladeren heeft en zijn voedsel via zijn wortels van andere planten betreft. Een andere (half) parasiet is de Grote Ratelaar, die dit jaar nieuw was. Deze plant parasiteert op gras en heeft daarnaast mooie gele bloemen. Naast de nieuwe soorten breiden vooral een aantal orchideeënsoorten zich elk jaar uit naar nieuwe locaties. De leden van de plantenwerkgroep van het HWL zijn razend enthousiast en volgen de ontwikkelingen door jaarlijks enkele terreinen te inventariseren op hun soortenrijkdom. Zij stelden vast dat er ondertussen 5 soorten orchideeën groeien langs de kreekoever in de Hoekschewaard.

De Rietorchis is de meest algemene soort, die al met 100-en exemplaren op meerdere locaties te zien is. Nauw verwant is de Gevlekte Rietorchis, die op nattere plaatsen voorkomt en opvallende vlekken op de bladeren heeft. Ook de Brede Orchis heeft soms bruine vlekken op de bladeren en lijkt veel op de Gevlekte Rietorchis. De bladeren zijn wat breder en hij bloeit eerder in het jaar. De Bijenorchis is een kleine orchidee, waarvan de bloem een beetje op een bij lijkt. De bladeren zijn in de winter al te zien als een klein rozetje plat op de grond. De Moeraswespenorchis komt maar met enkele exemplaren voor op een enkele locatie.

Het is een prachtige plant, die wat later in het seizoen bloeit en houdt van kalk in de bodem. Plantenrijkdom is een goede basis voor de vlinderpopulatie! Uiteraard staan de planten niet op zich zelf en zorgt de stijgende soortenrijkdom hopelijk voor een goed aanbod voor veel vlindersoorten. Met veel dagvlinders gaat het niet goed in Nederland en daarom is het van groot belang, dat de Ecologische structuur langs kreek goed beheerd wordt, met veel soorten die voedsel geven en als waardplanten kunnen dienen. Aan het eind van het maaiseizoen kan worden geconcludeerd, dat de resultaten er mogen zijn en wordt al weer reikhalzend uitgekeken naar het nieuwe groeiseizoen!

Reageren: webredactie@hwlnl

Foto: Arjan Hahn

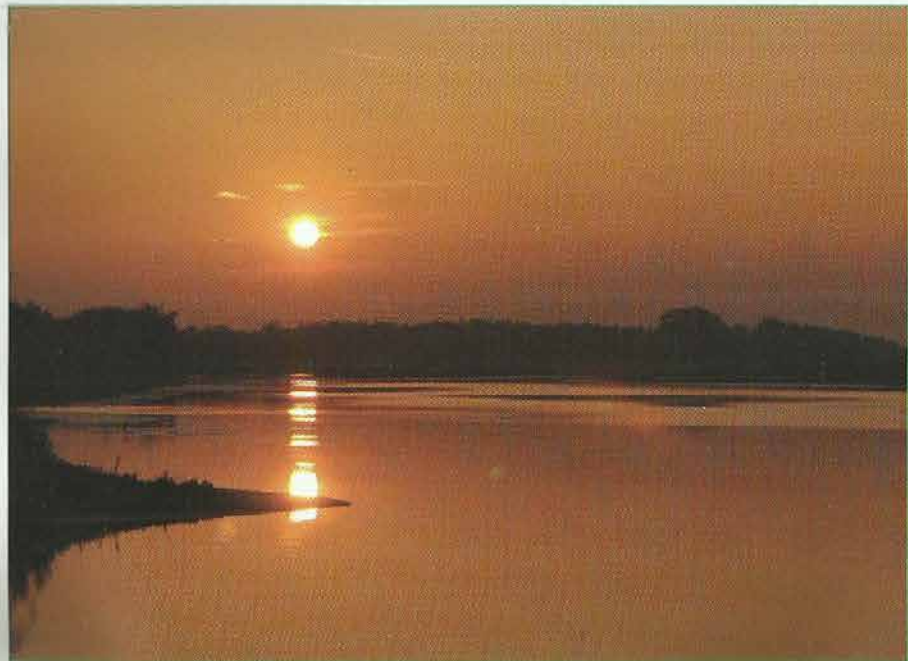
EXPOSITIE 'LANDSCHAP VAN DE HOEK- SCHE WAARD'

De Hoeksche Waard is een eiland met langgerekte akkers, hoge beboomde dijken, oude kreken en veel water.

Met zo veel water is het logisch dat de Waard veel dijken heeft. De dijken omzomen de polders, zij vertellen het inpolde-ringverhaal, de ontstaansgeschiedenis van het eiland van dijken die geen dienst meer doen en van dijken die heel belangrijk zijn, omdat zij ons beschermen tegen het water. De oudste polder van het gebied is de Sint Anthoniepolder uit 1357 die de Sint Elisabethsvloed doorstond.

't Oudeland van Strijen, een polder met een bijzondere veenbodem is vanouds een belangrijke pleisterplaats voor overwinterende ganzen zoals brandgans en kolgans. De Hoeksche Waard kent ook nieuwe natuur zoals de Oeverlanden Hollands Diep, een groot ongerept natuurgebied van Strijensas tot Numansdorp. Voor de natuurlijke bestrijding van insecten zien we gelukkig steeds meer akkerranden. Zij vormen met haar bloemen en graskruiden een kleurrijke aanvulling op ons mooie landschap. De Hoeksche Waard is een schitterend gebied, waar we trots op zijn. Geniet mee van ons Nationaal Landschap, dat wij met foto's aan u presenteren tot eind 2012 in het NLC. ►►

Foto: Ank Kortenbach

►► De werkgroep Natuurfotografie is een jonge, maar zeer enthousiaste, werkgroep van de vereniging Hoeksche-waards Landschap (HWL). Op 30 mei 2010 begon een handvol enthousiaste amateurfotografen met de Werkgroep Natuurfotografie HWL. Op dit moment bestaat de werkgroep uit 17 leden. De fotowerkgroep is een groep met passie voor fotografie en de natuur. Elke maand gaan zij naar een andere locatie om te fotograferen met een van tevoren vastgesteld thema/onderwerp. Het onderwerp hangt samen met het seizoen, soms akkerranden een andere keer vlinders en libellen of paddenstoelen. Elke fotograaf kiest de drie beste foto's van die dag, die op een avond gezamenlijk worden besproken. Op deze avonden leert men veel van elkaar en wordt men nog enthousiaster.

Fotograferen is heel erg leuk, maar het is nog leuker wanneer de foto's voor het publiek te zien zijn, zodat ook anderen kunnen meegenieten. Dit is de tweede expositie van de fotowerkgroep. Andere werkgroepen en projecten van HWL maken dankbaar gebruik van de foto's. Bijvoorbeeld in dit verenigingsblad en onlangs nog voor de expositie Bloemdijken, die tijdens de Jeugd-natuurdag werd geopend, zijn foto's van de werkgroep gebruikt voor het kwartetspel. Behalve op de expositie tot eind van het jaar zijn de foto's het hele jaar door te zien op www.hwlfoto.nl de eigen website van de fotowerkgroep. Voor vragen of opmerkingen kunt u gebruik maken van ons e-mailadres fotografie@hwl.nl

Populierenhaantje
Foto: Ger Kortenbach

DIJKVERSTERKING HOESCHE WAARD

Martijn Verweijen

Hoeksche Waard, Dijkkring 21

Zo rustig langs onze dijken lopend lijkt alles koek en ei. Het getij rond ons eiland is sterk gereduceerd, hoge waterstanden komen nog maar zeer sporadisch voor en de kans op langdurige golfaanval is onder de huidige omstandigheden uitgesloten.

Mocht zich een sterk verhoogd Noordzeepeil gaan voordoen onder invloed van krachtige noordwestenwind, dan gaan Maeslant-, Hartelkering en Haringvliet-sluizen dicht en kunnen we rustig verder slapen. Waterschap De Hollandse Delta (WSHD) heeft onze dijken echter kritisch bekeken en geconstateerd dat ongeveer 60 km dijk van de totale 350 km

zwakheden vertoont, zoals erosie van rivierbedding (zettingsproblematiek).

De afsluiting van het Haringvliet in 1970 zorgde niet alleen voor veiligheid, maar ook voor onveiligheid. De afsluiting maakte het mogelijk zoveel mogelijk zoetwater te sturen door Spui en Dordtse Kil. Dat zoete water is nodig om de zouttong in de Nieuwe Waterweg tegen te houden. Die zouttong kan steeds verder doordringen wegens de zeespiegelrijzing, maar vooral door het steeds uitdiepen van de vaarweg voor steeds grotere schepen. Spui en Kil zijn echte erosierivieren geworden door menselijk toedoen. Om de erosie tot staan te brengen worden de beddingen met steenstort vastgelegd. De Kil is al klaar. Het Spui volgt in 2014. We hebben ons wat op de hals gehaald.....

Hoe worden de dijken versterkt? Het overgrote deel wordt versterkt door een grondlichaam tegen de binnenzijde te zetten. Soms wordt in aanvulling op het voorgaande het buitentalud van een nieuwe erosiebe-

stendige toplaag voorzien. Waar bebouwing op en tegen de dijk staat, is geen ruimte om grond aan te brengen. Daar gaat men werken met het inbrengen van een damwand. Een kostbare operatie. Voor men aan de slag kan gaan wordt eerst een heel traject doorlopen van onderzoek en inspraak. Als een dijkversterking een deel van de EHS ►►

►► of N2000-gebied opslokt, dan moet er gecompenseerd worden. Bomen moeten helaas weg. In de huidige situatie staan ze meestal vrij dicht bij de dijk. Ze vormen landschappelijk fraaie lijnen. Bij hevige wind kunnen ze omwaaien. Hun wortels kunnen daarbij grond uit de dijk trekken. Het Waterschap noemt dat "windworp". Bomen kunnen teruggeplaatst worden, maar dan verder van de dijk. HWL draait mee in al de dijkversterkingsprojecten.

Overzicht projecten

Project Hoeksche Waard-zuid gaat een stukje N2000-gebied opslokken. Compensatie vindt plaats in de Butternvlietpolder of op een naburige locatie. Bomen worden teruggeplant als bosje, waarschijnlijk bij de oude eendenkooi. Tegelijk met de dijkversterking zou er op de Hoogezandsche Buitendijk een provinciaal fietspad aangelegd worden. Dat stuit bij HWL op grote bezwaren, daar de Hoogezandsche Gorzen sinds jaar en dag een belangrijke pleisterplaats zijn voor winterganzen. De gesprekken daarover zijn met alle partijen gaande.

Bij *Project Hoeksche Waard-noord* zijn de Bosschendijk en de Gorsdijk voor HWL van belang. Het fietspad langs de Bosschendijk dat langs Klein Profijt voert zal tijdelijk niet gebruikt kunnen worden. Dat betekent inkomstenderving voor Klein Profijt, wat met WSHD nog nader besproken wordt. Beide dijken worden binnenwaarts versterkt. Er komen nieuwe watergangen, met deels een talud van 1:7. Het verloren gegane water

wordt daarmee ruimschoots gecompenseerd. Ter plekke van N2000-gebied de Vlietmonding wordt het flauwe talud natuurlijk ingericht voor de Noordse Woelmuis. Verder oostelijk bij De Gorsdijk (langs Groot Koninkrijk) komt een binnentalud van 1:3 over een breedte van 50 m. Dat biedt mooie mogelijkheden voor extensief graslandbeheer. Ook daar is HWL bij betrokken.

Project Spui-oost. Daar spelen diverse kleine aantastingen.

Liefst ziet HWL dat de kleine aantastingen gebundeld op een plek gecompenseerd worden, bijvoorbeeld door langs het Spui een gors in te richten tot getijdengebied. ►►

►► Klaar en hoe verder? In 2017 zouden alle versterkingen klaar moeten zijn. Voor de komende 50 jaar kunnen we er daarmee weer tegen. Het denken over veiligheid in het Noordelijk Deltagebied staat echter geenszins stil. Alles hangt op nationaal niveau met elkaar samen. In 2015 moet bekend zijn hoe we de komende 100 jaar onze nationale veiligheid tegen overstroming gaan verzekeren. In ons gebied gaat het om ingrijpende keuzen. Het gaat om bescherming tegen zout en zoet water. Een onderwerp voor een volgende keer. Op www.wshd.nl kun je alle dijkprojecten vinden.

Op www.rijksoverheid.nl/deltaprogramma alles over de nationale problematiek. Daar ben je wel een tijdje zoet mee.

Foto's Martijn Verweijen.

JACK DAWSON GREEN PAD

Arie Pieters

Het twee jaar geleden officieel 'op naam gestelde' Jack Dawson Green pad, nabij Heinenoord is 'verhuisd'.

Noodgedwongen, want het oorspronkelijke Jack Dawson Green pad zou in de toekomst grotendeels moeten gaan verdwijnen, omdat op die locatie het nieuwe bedrijventerrein moet komen.

Maar zoals Johan Cruijff, Nederlands beste voetballe, ooit de wereld eens duidelijk maakte:

'elk nadeel heeft zijn voordeel.' Dat bleek ook zo te zijn bij 'de verhuizing' van het Jack Dawson Green pad. Eigenlijk kunnen we hier zelfs spreken van twee voordelen. Enerzijds sluit het begin van het pad nu precies aan bij de plek waar ook het gedenkteken voor de in de Tweede Wereldoorlog verongelukte piloot staat. Daarnaast is het huidige Jack Dawson Green pad misschien wel het mooiste, meest fotogenieke wandelen fietspad van de Hoeksche Waard. Het loopt namelijk helemaal langs het griendbos wat zich naast 'het uitkijkpunt Barendrechtse brug' bevindt. Zowel het pad als het bos lopen vrijwel door tot aan de Heinenoordtunnel. ►►

►► Doordat het Jack Dawson Green pad grotendeels aan beide zijden bomen en struiken heeft ontstaan op sommige plekken het beeld van een 'groene tunnel', waar doorheen het zonlicht valt. In mei dit jaar werden op de nieuwe locatie ook de nieuwe naamborden geplaatst. Helaas is op sommige kaarten en ook op bijvoorbeeld Google maps nog wel de oude locatie aangegeven. Werk aan de winkel dus voor de dames en heren 'kaartenmakers'.

Jack Dawson Green was een vlieger van de Royal Australian Airforce.

Op 17 maart 1945 werd hij met zijn Spitfire Mk XVI achtbommenwerper neergeschoten door Duits afweergeschut dat destijds bij de voormalige Barendrechtse brug stond opgesteld.

Hij verongelukte in een akker grenzend aan de Gorzenweg. De 21-jarige piloot werd, ver van zijn vaderland, begraven in de gemeente Barendrecht. Het monument en het Jack Dawson Green pad zijn er destijds vooral gekomen dankzij inspanningen van de werkgroep 'Remember Jack Dawson Green'. Bij de onthulling van het monument en het naambord waren destijds ondermeer de Australische ambassadeur, Mrs. Lydia Morton, de Amerikaanse luchtmachtattaché Colonel Peterson en de burgemeesters van Barendrecht en Binnenmaas aanwezig. De zuster van Jack Dawson Green onthulde in 2010 het monument voor haar in de oorlog omgekomen broer. De familie was speciaal hiervoor uit Australië overgekomen.

Foto Arie Pieters

OERGEVOEL

Joop van Riet

Er zat voor mij een nieuw stukje in de Oeverloop.

door de opgeschoten ruigten langs het Hollands Diep moeten uithakken. Ten koste van heel veel zweet. Het resultaat was een beleving. We verdwenen in wilgen- en vlierbossen, via een smal uitgehakt pad, gemarkeerd met plastic

Foto uit hwl bestand

Slimme mensen van de organisatie hadden samen met Wycher Pen van Staatsbosbeheer een route gevonden om niet over de Schuringsdijk te lopen, maar echt langs de oever zoals het hoort. Staatsbosbeheer had bij de tunnel van de pijpleidingenstraat een nieuw stukje grond er bij gekregen. Zo werd het mogelijk om –in plaats van het jarenlang omlopen over de Schuringse Dijk – hier direct de oever te volgen. Nou ja direct. Daarvoor had de werkploeg samen met Wycher Pen wel een dag lang een pad

flessen die hier volop aanspoelen. Desondanks was het goed opletten in deze groene doolhof. Na veel geslinger stonden we een half uurtje later ter hoogte van de Buttervlietpolder ineens in het volle zonlicht, met onze voeten staand op nieuw ontstane stranden. Een echt oergevoel! Het werd echter nog mooier. "Schoenen uit" werd de opdracht we moesten door diepe plekken in het water waden! Heerlijk, echt "oer". 't Leek wel wadlopen, maar dan op onze eigen Hoeksche Waardse slikken en gorzen!

Een attractie rijker! Zo moet je de natuur beleven, water bijt niet, het is gewoon je vriend. Met de zon over de buitendijkse gorzen was het volop genieten.

Nog meer "oer" kwam boven drijven. Die oeverbescherming lag er toch maar mooi. Zeker dankzij de Oeverloop en de permanente inzet van HWL. Zoals de vaartocht in 1996 met protestvlaggen en alle oeverlopers in vletten van de Numansdorpse Scouting! Die sleep van zes schepen haalde dankzij de journalist van het ANP de volgende dag alle landelijke kranten! Zo moest de eigenaar uiteindelijk toegeven. In dat "oergevoel" bedenk je ook dat voor dit gebied de Natuurwet aangepast werd om op kosten van de eigenaar beschermingsmaatregelen voor een afkalvend natuurgebied te kunnen nemen. Net als bij monumentale panden. De plekken waar de oever weggeslagen was en bomen omvielen zijn

nog steeds goed te herkennen. Gelukkig groeien ook omgevallen bomen weer uit! Dan dat slib waar je met je voeten over loopt. Na de oeverafslag is het hier weer opgespoten. Niet zomaar met willekeurig slib, nee hoor. Rijkswaterstaat heeft heel precies gelijksoortig slib gezocht met een op de micromillimeters zelfde korrelgrootte. Daar loop je dan al badderend heerlijk "oer" te zijn. Zelfs de zomertemperatuur van rond de dertig graden gaf het oergevoel. De allereerste oeverloop was net zo heet. Alleen dachten we toen dat dat elke zomer zo zou zijn. Nu weten we beter, tot deze 22e Oeverloop! Het was gewoon jammer dat we na de diepe plekken doorgewaaid te hebben, weer op droge grond kwamen en de schoenen weer aan moesten. Maar dat "oerstuk" route bij de Buttervlietpolder moet de oeverloop organisatie er in houden! Ik wil graag mee hakken aan het pad. Dat is ook

NIEUWE LANDGOEDEREN

Jan Prince

Een hedendaagse ontwikkeling in de Hoeksche Waard is de aanleg van nieuwe landgoederen. De inpassing in het landschap is maatwerk en vereist een kritische beoordeling.

In de Hoeksche Waard zijn de laatste jaren nieuwe landgoederen ontwikkeld. Landgoederen worden aangelegd in het landelijk gebied, waar, normaal gesproken, niet mag worden gebouwd.

Voor landgoederen wordt een uitzondering gemaakt, mits aan speciale regels wordt voldaan. Zo moet de oppervlakte van een landgoed ongeveer 10 ha zijn, waarvan 90% openbaar toegankelijk moet zijn. Er zijn er voorwaarden voor bebouwing. Ook moet het landgoed passen in de omgeving en meerwaarde hebben voor het omringende landschap. Nieuw aangelegde landgoederen zijn de Ackskeen in Cromstrijen en de Eeckelaer in Puttershoek. Park Carsjens in Mijnsheerenland neemt een wat bijzondere plaats in omdat alleen het aan de buitenzijde van het park gelegen wandelpad toegankelijk is. In ontwikkeling is de landgoederenzone ►►

►► in de Torensteepolder, met plaats voor zestien landgoederen. Het eerste landgoed is hier in aanleg. Voor de aanleg van een landgoed is een bestemmingsplan vereist. Recent lagen de voorontwerpen van landgoed Bonaventura nabij Maasdam en een landgoed aan de Munnikenweg in Westmaas ter visie. Hoekschewaards Landschap heeft op beide plannen gereageerd. Inhoudelijk valt er weinig op aan te merken. Omvorming van agrarisch gebied naar streekeligen landschapselementen met veel aandacht voor natuur. Daar kun je als natuurvereniging natuurlijk best gelukkig mee zijn. Maar, daartegenover staat de bouw van één of meer landhuizen, die opvallend aanwezig zijn in het landschap, waarvan we zou graag de weidse uitzicht willen behouden.

Het nieuwe landgoed Bonaventura komt in het open landschap te liggen, tegenover de bebouwing van Maasdam. Het zicht op het landschap verandert, maar door de nabijgelegen dorpsbebouwing zal het geen vergezichten onderbreken, uitgezonderd de zichtlijn vanaf de Trambaan. HWL is dan ook van mening dat de waarde van meer natuurlijke habitat opweegt tegen de landschapsverandering door nieuwe bebouwing. Voor het landgoed Munnikenweg is de situatie anders. Het landschap is hier meer open, met wat reliëf door de Munnikendijk en nabijgelegen verspreide bebouwing en beplanting. En met fraai doorzicht naar de Binnenbedijkte Maas. De afweging tussen bestaand en nieuw landschap is best lastig en laat zich

moelijk objectief meten. Het gaat om landschapsbeleving, en daar zit een behoorlijke dosis subjectiviteit in. In de nabije omgeving zien we enkele woningen en boerenbedrijven. Daardoor komen de landhuizen niet plompverloren in het landschap te staan, maar worden min of meer opgenomen in het geheel van bestaande, verspreide bebouwing. Aanvaardbaarheid zal ook afhangen van de aard van de landhuizen. Worden het moderne of streekeligen gebouwen? Een mooie taak voor de welstandscommissie, die adviseert bij de vergunningverlening. Werkgroep Milieu en Planologie is tenslotte tot een positief oordeel over dit plan gekomen. Het inrichtingsplan heeft hierbij de doorslag gegeven. Herstel van een oude kreekloop, kreekbegeleidende natuur en botanisch grasland vormen het hoofdbestanddeel. Negen hectare nieuwe natuur op een toplocatie tussen de

Landschap bij de Munnikenweg
Foto: Jan Ponce

Binnenbedijkte Maas en het Oudeland, en nabij het nieuwe natuurontwikkelingsgebied Zwanegat. Hoekschewaards Landschap heeft wel kritiek op het overheidsbeleid voor nieuwe landgoederen. Er zijn geen duidelijke criteria ►►

►► voor het bepalen van landschap-
pelijke aanvaardbaarheid. De landgoede-
ren die tot nu toe in de Hoeksche Waard
zijn aangelegd, zijn tot stand gekomen
omdat een locatie voorhanden was. De
goede uitzondering is de landgoederen-
zone in de Torensteepolder. Een bewus-
te keuze in een totaalvisie voor de

Zuidrand, Hoekschewaards Landschap
wil ook voor andere landgoederen zo'n
bewust beleid, en waarbij vooraf wordt
bepaald waar landgoederen aangelegd
mogen worden en waar beslist niet. Op
deze manier houdt de Hoeksche Waard
de regie in eigen hand. En dat is toch
juist wat we willen?

A

Smeerwortel
Foto: Marijke Haak

VOORAANKONDIGING NIEUWE CURSUS!

De werkgroep Cursussen en de Aquatische werkgroep hebben afspraken gemaakt over een nieuwe cursus, die gericht is op het waterleven in de wateren in en rondom de Hoekschewaard.

De cursus zal in de 2e helft van 2013 gegeven worden. Doel van de cursus is het versterken van de nog maar pas

opgerichte werkgroep, die overigens al flink aan de weg timmert! Daarnaast zal de cursus ook bijdragen aan het kennisniveau van de leden. Uiteraard komt het waterleven in al zijn aspecten volop aan bod. Vissen, amfibieën, slakken en nog veel meer veelal onbekende dieren maar ook de plantenwereld zullen aan de orde komen. Naast theorie zal ook de praktijk een belangrijke rol spelen. Diverse vangstmethoden en vangmiddelen zijn een belangrijk onderdeel voor de werk-

groep, die veel veldwerk hoopt te gaan doen in de toekomst.

Geïnteresseerden kunnen zich alvast melden bij de werkgroep Cursussen.

Foto:
Leen de Zeeuw

GEEF NATUUR EN LAND- SCHAP EEN STEM!

Cursus Milieu en Planologie

In het herfstnummer van de Waardzegger werd melding gemaakt van de cursus Milieu en Planologie. Deze cursus is verplaatst naar het voorjaar 2013.

U kunt zich nog steeds aanmelden.

De cursus bestaat uit drie lesavonden en een dagexcursie. De avondlessen zijn op woensdag 20 maart, 27 maart en 10 april. De datum van de dagexcursie zal later worden vastgesteld. Docenten van Hoekschewaards Landschap behandelen onderwerpen op het gebied van ruimtelijke ordening, natuur- en waterbeleid. Aan de hand van praktijkvoorbeelden ►►

►► wordt duidelijk gemaakt welke wet- en regelgeving van toepassing is, hoe procedures in elkaar zitten en wat de mogelijkheden zijn om op overheidsplannen te reageren. De cursus is vooral bedoeld voor leden (en niet-leden) die kritisch mee willen denken over de ruimtelijke ontwikkelingen in de Hoeksche Waard, zoals een structuurvisie, bestemmingsplan, landschapsbeleidsplan en omgevingsvergunning. Er is geen speciale kennis nodig om aan de cursus deel te nemen. Van de cursisten wordt wel verwacht dat zij actief betrokken zijn bij natuur en landschap of daar actief in willen worden. Bijvoorbeeld als mondige burger, bewonersorganisatie, actiegroep of in verenigingsverband. Werkgroep

Milieu en Planologie' biedt daartoe overigens een prima gelegenheid.

De kosten voor deze cursus zijn € 15,00 voor leden van Hoeksche Waards Landschap en € 20,00 voor niet-leden. Aanmelden kan via cursussen@hwl.nl.

Vereniging Hoeksche Waards Landschap zet zich in voor behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke en natuurlijke kwaliteit van het Hoeksche-Waardse landschap, met een accent op biodiversiteit en duurzaamheid. Beleidsbeïnvloeding is daarbij een sleutelwoord.

Of anders geformuleerd: "geef natuur en landschap een stem".

Excursies 2013

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
20 januari (zondag)	13.30 - 16.00	Ganzen en andere winter- gasten in/bij de Korendijkse Slikken	Parkeerterrein Veerdienst Tiengemet Nieuwendijk 1, 3284 KR Zd-Beijerland van daaruit carpoolen naar locatie
9 februari (zaterdag)	10.00 - 12.30	Dorpwandeling door Oud- Beijerland	Open Hofkerk Willem van Vlietstr. 2a, 3262 GM Oud-Beijerland
24 februari (zondag)	14.00 - 16.00	Wintergasten en grote grazers in Oeverlanden Hollands Diep	Parkeerplaats Oeverlanden nabij lichtopstand aan Buitendijk te Strijen-Sas
3 maart (zondag)	14.00 - 16.00	Excursie Moderne Landbouw & Veehouderij/Fokkerij te Maasdam	C.J. van der Wekken Zuidijk 12b, 3299 LS Maasdam
24 maart (zondag)	09.50 - 13.20	Lentewandeling op Tienge- meten	Veerdienst Tiengemet Nieuwendijk 1, 3284 KR Zuid-Beijerland

Excursies

Datum	Tijd	Thema / waar	Verzamelpunt
1 april (maandag 2e Paasdag)	14.00 - 17.00	Paaswandeling nabij het NLC met afsluitend eieren zoeken voor de kleintjes (tot 8 jaar oud)	NLC Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
21 april (zondag)	11.00 - 13.00	Weidevogels spotten	Kijkhut Hoekseweg Strijen
25 mei (zaterdag)	13.00 - 17.00	Busexcursie door westelijk deel Hoeksche Waard	NLC Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
2 juni (zondag)	19.30 - 21.30	Avondwandeling in 'Ambachttheerlijkheid' te Numans- dorp	Aan eind van Schuringse- havenkade O.Z. kruising Lange Boomweg (bij silo's)
16 juni (zondag)	14.00 - 17.00	Varen en fietsen door Strijen, de oudste gemeente van de Hoeksche Waard	Spui bij aanlegsteiger "fluisterboot" te Strijen
3 juli (woensdag)	14.00 - 16.00	Fietsen door natuur en cultuur rond Heinenoord	NBC Klein Profijt Zalm- pad 11 3261 MD Oud- Beijerland
6 juli (zaterdag)	14.00 - 16.00	Cultuur Historische wandeling in Mijnsheerenland	Kerkplein 3271 BG Mijnsheerenland
21 juli (zondag)	13.00 - 15.00	Vlinders en libellen zoeken en be- wonderen in Trekdambos	Trekdamweg te 's- Gravendeel

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaardexcursie: € 2 leden, € 3 niet-leden, € 1 kinderen t/m 12 jaar

Kosten veerdienst 24 maart voor eigen rekening

Kosten busexcursie 25 mei € 15 leden, € 20,- niet leden

Foto: Jan Plaisier

IETS VOOR U ?

De barvrijwilligers zijn op zoek naar mensen die het leuk vinden om als vrijwilliger ongeveer 1x per 6 weken op zaterdag of zondag gastvrouw/heer te zijn in ons gezellige natuurbezoekerscentrum Klein Profijt. Klein Profijt is in het weekend geopend van 12.00-17.00 uur en u werkt altijd met iemand samen. Heeft u interesse of wilt u meer informatie?

Neem contact op met Leny Goedhart tel.0186-619672 / 06 30189509

Roofvlieg

Foto: Kees van den Berg

HWL

Hoekschewaards Landschap

Knikkend tandzaad. Foto: Kitty de Zeeuw